

F R I   F A G B E V E G E L S E

NR. 48

2. Årgang

1. august 1942.

KAMERAT!

Den norske arbeiderklasses holdning til okkupasjonsmakten og dens norske lakeier har hele tiden vært fast og rakrygget. Alle forsøk på å nasifisere arbeiderklassen - enten det var med trussler eller lokketoner - er blitt resultatløse. Og arbeiderne står idag i bresjen for hele folkets kamp mot undertrykkerne og for gjenreisningen av fedrelandets frihet. Som følge av den maktstilling våre motstandere har i kraft av sine våpen, har kampen nødvendigvis måttet føres med passive midler. Arbeiderne så

vel som den øvrige norske fronten har bøyd seg for maktbud og trusler om standrett. Men aldri har det lykkes tyskerne eller quislingene å oppnå noen tilslutning til sine nasisamband, eller vært mulig for dem å øve selv den ringeste åndelige påvirkning.

Enkelte uansvarlige kretser har i de siste ukene slått til lyd for en mer aktiv taktikk - at en med andre ord skal bryte med den passive motstands linje som hittil har vært fulgt. Vi må på det innstendigste advare mot at en lytter til andre paroler enn de som gis her i Fri Fagbevegelse eller av andre ansvarlige instanser. Situasjonen idag innbyr ikke til eksperimenter. Aksjoner iverksatt av enkeltpersoner eller snovre kretser vil bare føre til ulykke og hemme den frigjøringsstrid vi står midt oppe i. Kampen her hjemme må nødvendigvis sta i næ neste samsvar med situasjonen ute. Før de avgjørende begivenheter som varsler sluttkampen, og det endelige nederlag for nasistene er innträdt, kan heller ikke signalene for vår kamp vesentlig endres.

Dette vet vi at den overveldende del av de organiserte arbeider og funksjonærer har klart for seg. Alle brenner etter å gjøre en aktiv innsats. Men fagorganisasjonens mangeårige virke og også erfaringene nå under okkupasjonen har lurt oss at en uoverveid og forhastet aksjon bare fører til stagnasjon og tilbakeslag.

Derfor fortsetter vi vår seige, passive motstand i enig og solidarisk samarbeid med den øvrige norske fronten. All unfallenhet og ettergivenhet skal bannlyses som før. Og vi nytter hver dag og time til å ruste og dyktiggjøre oss for den sluttkampen som snart vil komme og som vi vet skal bringe oss : Et fritt Norge! En fri fagorganisasjon!

- V -

FRANKRIKES UKJENTE SOLDAT

Alle meldinger fra Frankrike går ut på at bitterheten mot okkupasjonsmakten vokser fra dag til dag. Overalt møter en den ukjente soldat fra 1940 og 41. Tyskerne kjenner seg ikke trygge noen steder. Mange forsvinner også for godt. Folket venter på og regner med tysk nederlag og seier for de allierte som også vil bety seier for Frankrike. En ung franskmann som nylig kom til England skriver i Daily Telegraph, at en i andre land må være oppmerksom på at det ikke var republikken som bad om våpenstillstand. Det var den militære ledelsen. Det franske folket har aldri og vil aldri be om grid. Husk på, sier han, at det var republikken som i 1939 erklærte krigen. Den pågår. Og den fribarene, ukjente franske soldat er med inntil fienden er fordrevet fra landet og Frankrike etter er fritt.

- V -

FORREDERI OG FEIGHET

Den franske statsminister, forrederen og fassisten Laval, som går fienden til hånd i stort og smått, er ifølge Times Washingtonkorrespondent tvunget til en ny, skjendig retrett. Han har forgjaves søkt tilnærrelse til sin åndsbror Franco, med sikte på å kunne spille Spania ut mot Italia i spørsmålet om Nizza, Korsika og Tunis. Men manøvren mislyktes. Så søkte Laval overfor Tyskland å få skiftet ut franske krigsfanger mot franske ar-

- 2 -

beidore, men nasimyndighetene nektet. De forlangte istadet at Laval skulle stille 350.000 franske arbeidere til discosisjon for det tredje riket. Laval etterkom anmodningen eller rettere ordren. quislingene spiller over alt den samme formellitete og nederdraktige rollen.

- V -

DE FRIE FRANSKE MENN.

Det følgede har det pågått forhandlinger mellom de Gaulle og hans nærmeste rådgivere i London og representanter fra de illegale organisasjoner i Frankrike. Nå er det oppnådd enighet. I den anledning skal det i nærmeste framtid sondes ut et manifest. Det imøtestøt med stor interesse. De frie frarømenn vanner seg mot Vichys kapitulasjonspolitikk og manør til kamp for Frankrikes frihet. Det franske folk skal på grunniag av folkets direkte mervirken gjennom valg bestemme over sin egen skjebne. De gamle menneskerettigheter og friheter skal gjenopprettes og det frie Frankrike skal sammen med de allierte delta i det internasjonale gjenreisnings- og mellomfolkelige samarbeid.

- V -

DEN UNDERJORDISKE VIRKSOMHET I BELGIA.

Av et dokument som nylig er smuglet ut av Belgia til London, framgår det at de belgiske sosialister driver en utstrakt underjordisk virksomhet og at de er sterkt opptatt med de planer som venter et fritt belgisk folk. Som overbeviste demokrater framholder de belgiske sosialister at makten skal basseres på folkets aktive mærvirken. Parlamentet skal utgå av valg med alminnelig stemmehett. Ettkamersystemet skal gjennomføres. Regjeringsmakten skal gjøres mere stabil. Valg av regjering skal foretas av parlamentet. Kongen skal fortsette som statsoverhode, men han skal ikke styre landet. Regjeringen skal hvert år legge fram for parlamentet beretning om sin virksomhet. Sakkynndige komiteer blir råd skal bistå parlamentet og regjeringen, et økonomisk råd, et arbeidsråd, et helseråd, et undervisningsråd osv. Disse råd skal legge fram forslag som regjeringen tar stilling til, men som parlamentet avgjør. Sosialistpartiet krever at alle nøkkelindustrier blir sosialistisk, dog ikke på statskapitalistisk grunn. De sosierste industrier skal være selvstyrte. Ved siden av det økonomiske råd, skal det nedsettes et industriråd sammensatt av representanter for arbeiderorganisasjonene og industrilederne. Sosialiseringen skal omfatte visse store industrielle foretagender, banker, forsikringsselskaper, gruver, stålverk, gass- og elektrisitetsverk etc.

- V -

I RISKA MED TRONDHEIM

Arrangerte heiabygdingene pinsaften sin tradisjonelle pinsemorro. På en åpen plass i skogen samles om lag 500 kvinner og menn. Lensmannsbetjenter og flere andre NS-folk med den beryktede Prehl-Pedersen fra Trondheim møtte opp i bil for å opplyse forsamlingen, som svarte med å si at ingen makt skulle hindre dem i gjennomføringen av den tradisjonelle pinsemorronen. Pedersen gav da ordre til å rydde plassen med kæller. Mengden gikk til mot ingrey, og nasistene måtte trekke seg tilbake til bilen. Flere av dem hadde fått hard bedrift. En av dem ble slengt over et piggtrådgjørde og ble ster opprevet i hodet. Senere ble 10 stykker av festleltakerne tatt som gidsler og måtte gjennomgå en Voldson tortur. Men den tradisjonelle pinsefesten ble redusert.

Fortitroen i bygda er voldsom, og nasispiren er nå rykket opp med rota i den bygda.

FRA SAMTE BYGD.

Nenter ya denne historien. Et framstående NS-medlem og stor gjeldbruker mette en heimbygding, en forhenværende kaptein av den gamle gode, norske typen. Gjeldbrukeren strakte hænde og ropte heil og sel. Nordmannen

LARSEN LANS KJØDUTVALLET

Osterfjorden, ble arrestert den 1. juni. Han hadde leid bort hytta si til 2 frammede som var mistenkt for å ha radio. Den 27. juni kom presten i Hørning og fortalte familiene at han var død den 7. juni som følge av de sår han var tildelt under arrestasjonen. Altså slått ihjel.

- V -

I FORBINNELSE MED TERBOVENS

siste triuende tale til skipsrederne her hjemme ble følgende arrestert i Bergen: Skipsreder Christian Gran, skipsmøgler Johan Gran, Tank Nielsen jr., kjøpmann Fridtjof Egg, Halfdan Grieg jr., sønn av Rolf Bonnevåg, kotarist Georg Torg, brødrene Wallace, Thune jr., doktor frøken Haldorsen og Haldorsen jr. fra det kjente motorfirma Haldorsen på Rubbestadneset, samt en hel rekke andre personer. Såvidt vites ble ingen arbeidere arrestert denne gang.

- V -

1. JULI VAR DET

Flyalarm i Bergen. Årsaken var 2 miner som støtte sammen under arbeidet med å forandre minefeltet i fjorden. Eksposjonen var så kraftig at drønnen hørtes over hele byen. Flyalarmen gikk for at folk skulle søke kjellerne mens vernehæren transporterte vekk de døde og sårede. Såvidt vites var det bare tyskere som kom til skade ved denne anledning.

- V -

PÅ FYKESTINGET

i Møre og Romsdal som nylig er avsluttet, førte 21 av de 60 ordførere til protokolls-sia protest mot at tinget sendte hilsningstelegram til "ministerpresidenten".

- V -

NASJONALPÅMÅENDE

Fossum, Nære Rein og Hakon Moyer er reist via Sverige til Finnland. Det er vel den tiltagende isolering fra den levende fagorganisasjon her hjemme som får dem til å søke "forbinnelse" ute. Vi er bange for at de får liten glede av sin reise.

- V -

KJØTTFØRELINGSNAENDA

for Oslo, Aker, Bærum og Lørenskog har sendt et rundskriv til forretningene angående hvalkjøtpudding og hvalkarbonade der det heter at disse "varesorter skal nå bare lages av sekunda hvalkjøtt, og kun av de firmaer som nemnda har godkjent til foredling av disse vareslag".

Vi tar vel ikke mye feil når vi antyder at prima hvalkjøtt er forbeholdt våre ubudne gjester.

- V -

I RYGGE I ØSTFOLD

arresterte tyskene, assistert av statspolitiet, 22 personer for om lag 14 dager siden. Arrestasjonene kom fullstendig uventet, - de fleste holdt på med luøyonna da de ble hentet - og folk i bygd står derfor fullstendig uforstående overfor denne nye terrorhandling.

Tidligere, ved begynnelsen av skoleferien, ble samtlige lærerinner og lærere i Rygge arrestert.

- V -

I TELEFON OG TELEGRAFVERKET

er det i disse dager spredt et opprop som oppfordrer tjenestemennene til fortsatt passiv motstand. I oppropet, som er holdt i en rolig og verdig form, heter det bl.a.

"Det bører mot grøftekanten med staten. Tjenestemennene kan i øyeblikket ikke gjøre noe for å hindre det. Likevel kan de gjøre meget. Først og fremst kan de sørge for å holde ryggen rak og å n de n mellom kollegene ren og utesmittet.

Den tjenestemann som følger og tenker n o r s k, må ikke under noen betingelser seke ny post. Er du r e n, får du den ikke. H v i s du får den, er det fordi styremaktene ønsker deg som brukelig for sitt behov og dine kollegor må se på deg som en stripet, som en sviker.

Den tjenestemann som t a p e r noe på å stå fast nå, vil få kompensasjon for det senere.

Ikke under noen omstendighet må du skrive under loyalitetsfråsagn. Du skal

stå til regnskap overfor deg selv frem gjennom livet, og i sin tid skal du også stå til regns på overfor dine kolleger og dine landsmenn forevrig. Det er videre din plikt   gjøre dette kjent blant ungdommer som vil seke seg inn i staten. De må også i sin tid gjøre opp sitt regnskap."

- V -

STOR AKTIVITET I DEN ENGELSE FAGBEVEGELSE.

Den engelske fagorganisasjon utfolder mitt under krigen en stor og omfattende virksomhet. Ifølge den siste halv rsberetning, som er utgitt av landsorganisasjonen, har en rekke spørsm l l rt opp til behandling og l sing. Krigen har skapt mange nye og vanskelige problemer. Fagorganisasjonen yter i samarbeid med regjeringen og vedk mmende departement sin positive innsats. Avl nningsp rsm l , produksjonens økning, rasjonell fordeling av arbeidskriften, l reguttp rsm let, og kvinnearbeidet i industrien, boligforholdene, brannvern osv. er blandt de oppgåver som en har stått overfor. I en rekke bedrifter er det opprettet markettentarier, det må sørges for melk for visse spesialarbeidere og føres kontroll med rasjoneringen. De hygieniske sp rsm l nntar en fremtredende plass i fagforeningsarbeidet. Av særlig viktighet er det   ha tilsyn med de nye og unge arbeideres helsestilstand. Ferie og pensjonssp rsm l ne må også l ses på en tilfretsst lende m te. Ulykkesforsikringen er under revisjon og utbedring. I tilf lle invasjon vil arbeidsministeriet at arbeiderne skal gå med på arbeidspunkt i livsviktige industrier. Denne sak er nå under drøfting. Fagforeningsmedlemmene er også med i lokale livsmiddelkomiteer. Arbeidstiden kan ikke forlenges uten samtykke av fabrikkinspekt rer som samarbeider med fagorganisasjonen. Et annet viktig sp rsm l  er familieunderst ttelsen, som etter står på dagsorden og hvor fagorganisasjonen gjør sin innflytelse sjeldende.

GRUVENE UNDER FOLKETS KONTROLL.

Den statskontroll som er gjennomført i gruveindustrien har allerede hatt en god innflytelse på arbeidsforholdene. Således er kravet om minstel nn n  godtatt. Det er 30 år siden gruvearbeiderne n  gikk til streik for dette krav. Den omorganisering som er foretatt, har allerede ført til sk t produksjon. Det skal innføres bedriftskontroll som sikrer arbeiderne en real innflytelse. Dessuten skal de ha en fr varlig representasjon i bruveledi sen. Selv om løsningen ble et kompromiss, har den ført til sk t trygghet og foreløpig tilfredshet blandt arbeiderne.

POSITIVT ARBEIDSPROGRAM.

Landsorganisasjonen peker i sin halv rsberetning på at hele den engelske arbeiderbevegelse har gått inn for en fullständig seir for de allierte. Hitlerismens totale nederlag, er en absolutt forutsetning for ethvert framst g, sp sialt, økonomisk og nasjonalt. På arbeiderpartiets kongress, /Sj rds tyngdepunktet, ble det stilt opp et positivt program. Arbeiderbevegelsen går ut fra at det ikke kan bli tale om   gå tilbake til det planl se konkurransesystemet. Derfor må landets n kkelindustrier og almene innretninger sosialiseres. I den forbinnelse ble kravet om at kullindustrien skulle forvaltes av samfunnet, reist. Det kreves sosial trygghet og et enhetlig skolesystem. Kongressen vedtok   stille seg bak Atlanterhavdekklarasjonen og fortsette sin kamp for kolonienes folk. Videre uttalte kongressen sin solidaritet overfor arbeiderne i andre land med sikt på det internasjonale samlings- og gjenreisningsarbeid en står overfor etter krigen.

STATSKONTROLL MED KULLPRODUKSJONEN.

Det britiske kriegskabinett er ifølge Times blitt enig om   foreslå for Underhuset at kullproduksjonen så lenge krigen pågår, bringes under statens kontroll. Kravet er reist gjentatte ganger av arbeiderne, men er blitt avvist av kullgruveeierne, som tidligere har hatt en dominerende innflytelse i England. Det skal nedsettes en nasjonal komite med representanter for staten, gruveeierne, arbeidene og den nøytrale almenhet for   overta administrasjonen av dette veldige tiltak. Den nærmeste oppgåve blir     produksjonen og får mer plan i omsetningen. Planen som også vil bli

DEN KAMP VI FØRER

mot tysk fremmedvelde og quislingsk forrederdiktatur har før alvor lårt oss å verdsette nasjonal uavhengighet og politisk frihet. Vi er alle villige til de største ofre i denne kampen og alle er vi med uten å spørre hvilket av de politiske partiene vi sognet til, eller om vi ikke sognet til noe parti.

Som vi alle er villige til å yte vår innsats i kampen idag, brenner vi av lyst og lenssel etter den dagen hvor ryggen til den siste tyske soldaten også har føid forrederne vekk. Da vil vi ta fatt med alle krefter på å bygge opp vårt frie norske samfunn. Alt ligger til rette for at den enigheten vi umiddelbart har nådd fram til i vår kamp idag, også skal holde når vi skal ta fatt på det positive byggende arbeid.

Det vil nok melde seg meningsforskjell om den beste måten å løse de enkelte praktiske oppgavene på, men vi er mye mer enige om målet for alt vårt stred enn vi noen gang før har vært det. Og vi kan vel regne med at meningskjille vil melde seg på rent saklig grunnlag, ubunnet av gamle partidogmer og slagord.

Striden om forsvaret for eks. er det slutt på. Vi er alle sammen idag klar over at vi må være med å yte det som må til for å verne vår nasjonale uavhengighet og vårt frie folkestyre mot overfall. Vi er også på det røde med at Norge alene ikke er rikt nok og sterkt nok til å makte å trygge vår eksistens som fritt folk. Det må vi gjøre i samarbeid med andre frie folk, innenfor rammen av den internasjonale organisasjon til vern om internasjonal rett og fredelig samvirke som må bygges opp når seieren er vunnet.

Men et slikt samarbeid statene imellom vil hvile på sanngrunn, hvis det ikke blir underbygget med et utstrakt økonomisk samarbeid mellom folkene. Fagorganisasjonen har sin særskilte innsats å gjøre, nettopp på dette område. Mellom de 2 verdenskrigene arbeidet de internasjonale fuglige organisasjonene stadig med disse spørsmålene. Idag har den engelske, den russiske og den amerikanske fagorganisasjon tatt arbeidet opp for å forberede et utvilet økonomisk samarbeid mellom sine stater når krigen er slutt. Og vi kan gå ut fra at de av den norske fagbevegelses folk som er i virksomhet i den frie verden, følger disse tiltakene og gjør sin innsats.

Vi her hjemme må også forberede oss til den innsatsen vi skal gjøre for å løse disse spørsmålene, slik at vi lever forholdene til rette for en sterk og